

رابطه جهانی شدن علمی آموزش عالی با دستاوردهای تحصیلی دانشجویان دانشگاه

سمنان

سکینه جعفری^{۱*} نازنین زهرا یامینی^۲

۱. * (نویسنده مسئول) استادیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

sjafari.105@semnan.ac.ir

۲. دانش آموخته رشته مدیریت آموزشی، دبیر آموزش و پرورش

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی رابطه جهانی شدن علمی آموزش عالی با دستاوردهای تحصیلی دانشجویان دانشگاه سمنان می‌باشد. پژوهش حاضر با توجه به هدف، کاربردی و با توجه به نحوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی محسوب می‌شود. جامعه آماری شامل تمام دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه سمنان (۱۳۰۰۰ نفر) در سال ۹۷-۱۳۹۶ می‌باشد. شرکت کنندگان ۲۳۰ نفر از دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه سمنان (۱۶۲ نفر کارشناسی، ۶۸ نفر کارشناسی ارشد) بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب انتخاب شدند. همه شرکت کنندگان پرسشنامه‌های جهانی شدن علمی آموزش عالی و دستاوردهای تحصیلی را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، ضریب همبستگی و مدل معادلات ساختاری و نرم‌افزارهای SPSS و LISREL تحلیل شدند. یافته‌ها نشان داد که میانگین میزان اهمیت ابعاد جهانی شدن علمی آموزش عالی در سطح مطلوب و میانگین دستاورد تحصیلی دانشجویان در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است. بین دستاورد تحصیلی دانشجویان با همکاری‌های علمی بین‌المللی، اجتماع علمی جهانی، افزایش سرعت توسعه علمی، شکل‌گیری تفکر جهانی و رشد اجتماعی دانشگاهیان رابطه‌ی معناداری وجود دارد. جهانی شدن علمی آموزش عالی با ضریب رگرسیون ۰/۳۳ بر میزان دستاورد تحصیلی دانشجویان اثر مثبت و معناداری دارد. یافته دیگر پژوهش نشان داد به‌منظور افزایش دستاورد تحصیلی دانشجویان در راستای جهانی شدن علمی آموزش عالی ابتدا باید تفکر جهانی در آموزش عالی شکل گیرد و سپس به یک اجتماع علمی جهانی رسید و همچنین سرعت توسعه علمی را افزایش و درنهایت به همکاری علمی بین‌المللی با آموزش عالی خارج از کشور پرداخت.

واژگان کلیدی: جهانی شدن علمی، دستاورد تحصیلی، دانشجویان

مقدمه

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی هر جامعه، معرف بالاترین سطح از تفکر و علم آن جامعه محسوب می‌شوند و اصول جهان‌بینی و نظام اعتقادی و ارزشی جامعه را در خود متجلی می‌سازند و باتربیت متفکران و دانشمندان آینده در جهت بخشیدن به حرکت‌های گوناگون فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه مؤثر واقع می‌شوند. به‌علاوه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی یکی از مهم‌ترین اجزای نهاد آموزش و از مهم‌ترین عوامل شکل‌دهی آینده جامعه تلقی می‌شوند؛ اما به دلیل دگرگونی‌های شدیدی که امروزه دنیای آموزش عالی را تحت تأثیر قرار داده، اهداف، برنامه‌ها و جهت‌گیری‌های آنان بیش از پیش در کانون توجه واقع شده‌اند چون‌که امروزه دانشگاه را نمی‌توان با دانش، ذهنیت، الگوها و روش‌های دیروز اداره کرد. تحولات و دگرگونی‌های گسترده، پویا و پیچیده امروزی ایجاب می‌کند که دانشگاه‌ها همواره نگرش‌ها و الگوهای جدید ذهنی و عملی را بیاموزند، توسعه دهند و البته به‌درستی به کار گیرند. از طرفی، در عصر جهانی شدن که مراکز آموزشی در معرض محیط رقابتی و پیچیده‌ی جهانی قرار دارند وجود یک رویکرد یا تئوری آموزشی پویا و کارآمد در دانشگاه - آن‌هم دانشگاهی که می‌خواهد در قلمرو تخصصی و محیط خود پیشرو و پیش‌آهنگ باشد - ضرورتی انکارناپذیر و عاملی حیاتی در موفقیت آنان محسوب می‌شود (جعفری، ۱۳۹۴)، چون دانشگاه‌ها و نهادهای آموزش عالی نقش مهمی در آموزش نسل‌های آینده و نیروی متخصص مورد نیاز جامعه، ایفا می‌کنند، به گونه‌ای که بین توسعه یافتگی جامعه و آموزش عالی ارتباط تنگاتنگی وجود دارد (زمانی، ۱۳۹۶).

واقعیت این است که دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به‌عنوان یک سیستم اجتماعی پیچیده در محیط خود فعالیت می‌کنند. لذا از یکسو از جهات مختلف علمی، آموزشی، خدماتی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی بر محیط خود و تحولات آن اثر می‌گذارند؛ از سوی دیگر، خود از محیط و تحولات آن تأثیر می‌پذیرند. طبیعتاً مطلوب است که این تأثیر و تأثر تا آنجا که ممکن است به‌گونه‌ای بسترسازی و هدایت شود که بیشترین بهره را در توسعه جامعه و دانشگاه به ارمغان آورد. در این راستا، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به‌عنوان مراکز راهبردی در نظر گرفته می‌شوند که رشد و توسعه پایدار جوامع مستقیماً به کمیت و کیفیت محصولات آن‌ها وابسته می‌باشد، بنابراین ضرورت بررسی چگونگی گسترش کمی و کیفی فرصت‌های آموزشی در آن انکارناپذیر است (هال، ۲۰۰۹؛ علی و طاهر، ۲۰۰۹). مروری بر تحولات آموزش عالی از ظهور اولین دانشگاه در قرن سیزدهم تا به امروز و همچنین دگرگونی‌های بارز و آشکار ساختارهای اقتصادی، سیاسی و فرهنگی کشورها نشان می‌دهد که آموزش عالی همواره نهادی پویا و متغیر بوده و همگام با تحولات و ساختارهای اجتماعی، فرهنگی و معرفتی تغییر کرده است. یکی از مفاهیم اصلی برای توصیف این تحولات در نظام آموزش عالی، جهانی شدن می‌باشد (لوزن، ۲۰۱۰). جهانی شدن به‌عنوان فرآیند تلفیق ابعاد بین‌المللی، میان فرهنگی و جهانی در اهداف، کارکردها و نحوه آموزش تعریف شده است (نایت و دویت، ۱۹۹۷؛ ژان یو، ۲۰۱۰) که اثر شگرفی بر همه‌ی جنبه‌های زندگی انسان و ازجمله آموزش عالی (ویرا، ۲۰۰۴؛ رابرتسون، نوولی، دیل، تیکلی، داچی، دپلا، ۲۰۰۷؛ رحمان سرشت ۱۳۷۷ به نقل از صالحی عمران و قاسم‌زاده،

1.globalization

2.Hall

3.Ali & Tahir

4.Lewellen

5.Knight & De Wit

6.Zhan Yu

7.Vaira

8.Robertson, Novelli, Dale, Tikly, Dachi & Ndebela

۱۳۹۲) داشته است. به طوری که برخی از محققان، قرن بیست و یکم را، قرن تحرک آموزشی^۱ و تعلیم جهانی^۲ توصیف کرده‌اند (لی^۳، ۲۰۰۱).

اگرچه جهانی شدن نمی‌تواند یک نتیجه عمومی داشته باشد یا یک جهان همگن خلق کند و نتایج گوناگون و متضادی دارد (شافر^۴، ۲۰۰۱)، اما به باور متخصصان، همه دانشگاه‌ها تحت تأثیر جهانی شدن هستند و جهانی شدن در تمام سطوح و ابعاد آنان تأثیرات عمیقی به جای گذاشته است (تورس و مورو^۵؛ ۲۰۰۰؛ دلنتی^۶؛ ۲۰۰۲). در واقع، جهانی شدن آموزش عالی نه تنها یک ضرورت، بلکه پاسخی مبتنی بر آینده‌نگری است (ویرا، ۲۰۰۴) زیرا محیط محدود و ایزوله شده دیگر نمی‌تواند به اهداف گسترده‌ی آموزش عالی جامعه‌ی عمل پیوشاند. بر این اساس برخی از صاحب‌نظران معتقدند که آموزش عالی نیازمند بازنگری مطلوبیت‌های اساسی (چشم‌انداز، ارزش، رسالت، اهداف و ... خود می‌باشد (جکسون^۷؛ ۲۰۰۸). تحقق این مهم قبل از هر چیز مستلزم درک عمیق مسئولان آموزش عالی از تحولات درون و برون سیستم آموزشی، انعطاف‌پذیری و مسئولیت‌پذیری (وُرک و موگان^۸؛ ۲۰۱۳)، پاسخ‌گویی به تغییرات محیط پویا و پیچیده (گلنن^۹؛ ۲۰۰۲)، حمایت و مشارکت و درستکاری^{۱۰} تمامی اعضای آموزش عالی و شناخت نوع جهانی شدن آموزش جهانی و بسترسازی لازم در راستای توسعه جو سازمانی مناسب (حامی تغییر) (آبریکس^{۱۱}؛ ۲۰۰۱)، بهبود تصویر بیرونی^{۱۲} تصمیم‌سازی برای بهسازی و تغییر (بالندگی) و توسعه چشم‌انداز مشترک از آموزش عالی (توماسکی^{۱۳}؛ ۲۰۰۴؛ کالن^{۱۴}؛ ۲۰۰۵) می‌باشد. به‌رحال ضرورت‌های عصر جدید ایجاب می‌کند توجه ویژه‌ای نسبت به رویکرد جهانی شدن صورت گیرد (ویلیامز^{۱۵}؛ ۲۰۰۷) لذا لازم است به جهانی شدن و هم‌راستا شدن آموزش عالی با فرصت‌های آن توجه بیشتری معطوف شود.

از سوی دیگر علاوه بر جهانی شدن آموزش عالی، دستاوردهای تحصیلی^{۱۶} دانشجویان یکی دیگر از عوامل تعیین‌کننده در ارزیابی برتری آموزشی می‌باشد (سالم و کورشی، ۲۰۱۱). واضح است که دستاوردهای تحصیلی یادگیرندگان نقش بسیار مهمی در ایجاد بهترین کیفیت فارغ‌التحصیلانی که سرمایه‌ی ملی و عامل پیشرفت اقتصادی و اجتماعی جامعه هستند ایفا می‌کند (علی، جوزاف، علی، مختار و سلامت^{۱۷}؛ ۲۰۰۹). دستاوردهای تحصیلی دانشجویان به میزان پیشرفت آنان در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی (ویلیامز، ۲۰۰۷)، ارزیابی خود گزارش‌شده‌ی دانشجویان از پیشرفت‌های صورت گرفته (হারدی^{۱۸}؛ ۲۰۰۵)، عملکرد موفقیت‌آمیز تحصیلی آنان در دانشگاه و اعتماد به نفس دانشجویان در کاربرد روش‌ها و داشتن دانش مرتبط به آن (چن^{۱۹}؛ ۲۰۰۷) اطلاق می‌شود. پیس و کووه^{۲۰} (۲۰۰۲) دستاوردهای تحصیلی را شامل دستاوردهای حرفه‌ای (نتایجی که منجر به یادگیری هنر و فن کاربردی گردد)؛ دستاوردهای رشد فردی (نتایجی که منجر به ارتقاء خصوصیات شخصی فرد شود)؛ دستاوردهای تحصیلی (نتایجی که منجر به ارتقاء دانش و معلومات فرد شود) و دستاوردهای ذهنی (نتایجی که منجر به رشد و ارتقاء فکری و عقلانی شود) می‌دانند که عوامل بسیاری از قبیل تحصیلات دوره‌های قبلی و میزان موفقیت در آنها، عوامل انگیزشی، عوامل شخصی، روش‌های تدریس و محیط کلاس، عوامل مرتبط با برنامه درسی، مسائل محیط آموزشی و

1.educational mobility

2.global schooling

3.Lee

4.Schaeffer

5.Torres & Morrow

6.Delanty

7.Jackson

8.Warwick & Moogan

9.Golman

1.Integrity 0

1.Aberiox 1

1.external image 2

1.Tomasky 3

1.Kallen 4

1.Williams 5

1 educational achievements 6

1.Ali, Jusoff, Ali, Mokhtar & Salāmat 7

1.Hardy 8

1.Chen 9

2 Pace & Kuh 0

موضوعات درس مطابق با علم جهانی بر عملکرد دانشجویان و دستاوردهای آنان از تحصیل اثر می‌گذارد (اشنایدر^۱؛ ۲۰۰۲؛ کارمر^۲؛ ۲۰۰۳؛ سالیم و کورشی^۳؛ ۲۰۱۱؛ مرشا، بیشاو و تگنگه^۴؛ ۲۰۱۳). بنابراین دستاوردهای تحصیلی دانشجویان بیانگر نظام آموزشی کارآمد و موفق است که عوامل و متغیرهای مختلفی از جمله همراه شدن آموزش عالی با علم جهانی با آن رابطه دارند (هو و کووه^۵؛ ۲۰۰۲، ۲۰۰۵؛ شرودر و کووه^۶؛ ۲۰۰۳؛ کزار و کنزی^۷؛ ۲۰۰۶).

با این اوصاف، پژوهش حاضر به منظور بررسی رابطه جهانی‌شدن علمی آموزش عالی با دستاوردهای تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه سمنان طرح‌ریزی و اجرا شده است، تا ضمن بررسی رابطه‌ی بین این دو متغیر به اصلاح و بهبود راهبردهای کیفیت دستاوردهای تحصیلی دانشجویان در راستای جهانی‌شدن آموزش و به طور کلی به توسعه و بهسازی آن یاری رساند. در این راستا پرسش‌های زیر مطرح و پیگیری شده است:

۱. آیا جهانی‌شدن علمی آموزش عالی پیش‌بینی‌کننده معنادار دستاوردهای تحصیلی دانشجویان می‌باشد؟

۲. کدام یک از ابعاد جهانی‌شدن علمی آموزش عالی (همکاری‌های علمی بین‌المللی، اجتماع علمی جهانی، افزایش سرعت توسعه علمی،

شکل‌گیری تفکر جهانی، رشد اجتماعی دانشگاهیان) پیش‌بینی‌کننده قوی‌تر دستاورد تحصیلی دانشجویان می‌باشد؟ از آنجایی که فرایند جهانی‌شدن برای تمام مراکز آموزش عالی نتایج یکسانی به بار نمی‌آورد، بلکه تغییرات حاصل از آن از حوزه به حوزه دیگر متفاوت خواهد بود، و در میان حوزه‌های مختلف اجتماعی، این دانش است که به دلیل ماهیت غیرشخصی و جهانی خود بیش از هر حوزه‌ی دیگر، تحت تأثیر جهانی‌شدن قرار می‌گیرد، لذا یافته‌های این پژوهش می‌تواند به آگاهی درباره جهانی‌شدن علوم در آموزش عالی و تأثیرگذاری آن بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان که یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های آموزش عالی است، کمک نموده و شکاف‌های احتمالی بین علوم جهانی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان را کمتر نماید و در نتیجه موجبات توسعه آموزش عالی را فراهم آورد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

هدف از مرور مبانی نظری و پیشینه پژوهش تبیین و توصیف بهتر جهانی‌شدن آموزش عالی و پیامدهای آن در سازمان‌های آموزشی است. از این رو، در ادامه مفاهیم جهانی‌شدن آموزش عالی و دستاورد تحصیلی بسط داده شده است.

جهانی‌شدن آموزش عالی

واژه جهانی‌شدن به عنوان یک مفهوم تا اوایل یا حتی اواسط دهه ۱۹۸۰ در محافل دانشگاهی چندان به رسمیت شناخته نمی‌شد (کارنوی^۸؛ ۱۹۹۹). انتشار کتاب «جنگ و صلح در دهکده جهانی» اثر مک لوهان^۹ (۱۹۸۰) را می‌توان در یاری رسانی به عمومی شدن این مفهوم مؤثر دانست. مک لوهان به عنوان یکی از نخستین اندیشمندان جهانی‌شدن، مفهوم دهکده جهانی^{۱۰} را با تجزیه و تحلیل تماس‌های اجتماعی حاصل از فناوری رسانه‌ای مطرح و در این مفهوم از در هم فشردگی زمان - مکان سخن به میان آورد (به نقل از کیم و بهاک^{۱۱}؛ ۲۰۰۸). گیدنز^{۱۲} (۱۹۹۰) معتقد است جهانی‌شدن روابط اجتماعی را از محیط داخلی کشورها خارج ساخته و آن را در قلمرو بی‌نهایت زمان و مکان قرار داده است. آلبرو^{۱۳} (۱۹۹۲) و هلم و سورنس^{۱۴} (۱۹۹۵) معتقدند که جهانی‌شدن یعنی تشدید و تقویت روابط اقتصادی، سیاسی و

1. Schneider

2. Karemera

3. Saleem & Qureshi

4. Mersha, Bishaw & Tegegne

5. Hu & Kuh

6. Schroeder & Kuh

7. Kezar & Kinzie

8. Carnoy

9. McLuhan

1 Global village 0

1 Kim & Bhawuk 1

1 Giddens 2

1 Albrow 3

1 Holm & Sorenson 4

فرهنگی در ورای مرزها که به وسیله آن مردمان جهان درون یک جامعه واحد جهانی ادغام می‌گردند. مک گرو (۱۹۹۲) بیان می‌دارد که جهانی شدن عبارت است از فرآیند تحول ساختاری در فعالیت اقتصادی، سیاسی و اجتماعی که منجر به شکل‌های فراملی و منطقه‌ای قدرت و روابط بین‌الملل خواهد شد.

متفکرین اجتماعی، جهانی شدن را به طرق مختلف دسته‌بندی کرده‌اند، از جمله شولت (۲۰۰۰) با رجوع به ادبیات معاصر، پنج تعریف کلی از جهانی شدن را به شرح زیر ارائه می‌دهد: جهانی شدن به معنای بین‌المللی شدن؛^۱ این تعریف رشد تبادل بین‌المللی و وابستگی بین کشورها را توصیف می‌کند و به روابط برون مرزی کشورها در عرصه تجارت و سرمایه‌گذاری و همچنین به وابستگی متقابل و بین‌المللی شدن اقتصادهای ملی می‌پردازد؛ جهانی شدن به معنای آزاد سازی؛^۲ در ارتباط با فرآیند حذف موانع تجاری و کنترل سرمایه است که از طرف دولت بر تحرکات بین کشورها تحمیل می‌شود. در این معنی، هدف ایجاد دنیای اقتصادی بدون مرز و آزاد سازی اقتصاد ملی در جهت حرکت به سمت اقتصاد جهانی است. جهانی شدن به معنای همگانی شدن و عالمگیر شدن؛^۳ بر این اساس، جهانی شدن فرایند اشاعه کالاها و ایده‌ها و تجربیات به مردم سراسر دنیا است، که می‌توان به اشاعه کامپیوتر، ماهواره و وسایل ارتباطی مثل تلفن همراه اشاره نمود. جهانی شدن به معنای غربی شدن به ویژه در شکل آمریکایی؛^۴ این تعریف جهانی شدن را به معنای نیروی پویایی می‌بیند که در آن ساختارهای مدرنیته مانند کاپیتالیسم، صنعتی شدن و بروکراسی بر دنیا چیره شده و فرهنگ‌های محلی را نابود می‌کند؛ جهانی شدن به معنای قلمروزدایی^۵ یا ادغام قلمروها در هم و تبدیل آن به قلمروی واحد؛ در این تعریف جهانی شدن بر هم زدن و برداشتن فضاها، محدوده‌ها و فاصله‌ها و مرزهای جغرافیایی است (شولت، ۲۰۰۰). بر اساس تعاریف ارائه شده، جهانی شدن یک فرصت است که بتوان دیدگاه‌های مختلف و گفتمان‌های متفاوت و اندیشه‌های گوناگون را به نمایش گذاشت و ضمن حفظ استقلال از توانمندی‌های دیگر جوامع در حداقل زمان بهره‌جست و بهترین‌ها را انتخاب نمود. چونکه جهانی شدن فرایندی تک بعدی نیست، بلکه مجموعه‌ی فرایندهای پیچیده‌ای است که به موجب آن دولت‌های ملی به نحو فزاینده‌ای به یکدیگر مرتبط و وابسته می‌شوند و جهانی شدن در واقع همکاری آگاهانه و یا الزامی ملت‌ها و فرهنگ‌ها جهت زیستن در یک جامعه‌ی واحد جهانی است.

دیدگاه‌های مختلف در رابطه با جهانی شدن

مسئله جهانی شدن در سال‌های اخیر از سه نگاه مختلف قابل بررسی و توجه بوده است. در یک نگاه جهانی شدن به مثابه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر مطرح بوده و طرفداران این نگرش به صورت کاملاً اغراق آمیز^۶ به فرایند جهانی شدن نگریسته و بر این باورند که می‌بایست برای تحقق هر چه سریع‌تر ایده جهانی شدن با همه توان و سرعت از همه ظرفیت‌های جهانی استفاده کرد. پیروان این نگرش، جهانی شدن را مقوله‌ای ارادی و در کنترل عده‌ای خاص می‌دانند، به زعم آنها، این اراده در حال حاضر در اختیار جهان سرمایه‌داری است. طرفداران این نگرش با تأکید بر پدیده جهانی شدن بر این باورند که دیگر عمر قلمرو یک دولت و یک ملت به پایان رسیده و فرایند جهانی شدن و حاکمیت اقتصاد و سلطه بازار خود یک نظام نوین اجتماعی را در پی خواهد داشت (گیدنر، ۱۹۹۰). دیدگاه مزبور بیانگر نوعی جهانی سازی در مقابل جهانی شدن است که دلالت بر قصد، برنامه و فعالیت‌های پشت پرده‌ای است که نیروهای توانمند در قالب چند کشور و یا شرکت‌های چند ملیتی در راستای علایق و منافع خود به کار همگون‌سازی و یکدست‌سازی جهان مشغول هستند (گل محمدی، ۱۳۸۱؛ حمیدی و سرفرازی، ۱۳۹۰)

نگاه دوم به پدیده جهانی شدن یک نگاه انتقادی و تردید آمیز^۷ است. صاحبان این نگرش بر این عقیده‌اند که اندیشه جهانی شدن به معنای دقیقی آن در حال حاضر یک رویا و آرمانی بیش نیست و نباید توان و قدرت و ظرفیت دولت و ملت‌های مستقل را نادیده انگاشت و زمینه انزوای هر چه بیشتر دولت‌های فقیر را فراهم ساخت. چرا که اندیشه جهانی شدن و سیطره سلطه قدرتمندان نتیجه‌ای جز به حاشیه

¹ Mc Grew

² Scholte

³ Internationalization

⁴ Liberalization

⁵ Universalization

⁶ Americaized form

⁷ De-Territorialization

⁸ Hyperglobalists

⁹ Sceptics

راندن کشورهای فقیر در پی نخواهد داشت. جهانی شدن نمی تواند تجربه ای جز نابرابری توزیع درآمد در سطح جهان، کم رنگ شدن نقش دولت ها در فعالیت های کلان اقتصادی و بی ثباتی و سستی در وابستگی های ملی و فرهنگی به همراه داشته باشد (گل محمدی، ۱۳۸۱؛ حمیدی و سرفرازی، ۱۳۹۰).

نگاه سوم به مفهوم جهانی شدن بر این باور است که می بایست جهانی شدن را به عنوان یک فرایند انتقال مورد توجه قرار داد (گیدنر، ۱۹۹۹). فرایندی که در اثر توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات الکترونیکی موجب فشردگی و تراکم جهان و تقویت خودآگاهی جمعی در میان انبای بشر می شود. بنابراین جهانی شدن فرایندی است که به تدریج بر تمامی جنبه های زندگی بشری سایه افکنده و روندی است که به خودی خود، تحول زا و دگرگون کننده است. طرفداران این نگرش با قبول فرایند جهانی شدن، پدیده جهانی شدن را یک تغییر و انتقال تدریجی می دانند (حمیدی و سرفرازی، ۱۳۹۰).

جهانی شدن، صرف نظر از دیدگاهی که در مقابل آن اتخاذ می شود، دلالت هایی را برای آموزش عالی به همراه دارد. در هزاره جدید، در نتیجه جهانی شدن، جهان به طور روز افزونی به هم پیوسته می باشد، در پاسخ به این پدیده، مؤسسات آموزش عالی در مأموریت خود، ارزیابی دوباره دارند تا بتوانند به این سؤال پاسخ دهند که چگونه آنها می توانند فارغ التحصیلان را بهتر آماده کنند تا شهروندان جهانی و حرفه ای در دنیای متغیر امروز باشند (جکسون، ۲۰۰۸).

دستاوردهای تحصیلی

کلارک^۳ (۲۰۰۱) دستاوردها را میزان رشد دانشجویان در سطح دانشگاه می داند، وی معتقد است که دستاوردها به طور کلی به دو دسته دانشی (افزایش دانش تخصصی در زمینه علوم و واحدهای درسی تخصصی) و نگرشی (افزایش رشد و بالندگی دانشجویان در زمینه های فردی، اجتماعی، اخلاقی، انتقادی) تقسیم می گردند. در اصل دستاوردهای تحصیلی طبق گفته های کووه و پیس (۱۹۸۸)، پیشرفت دانشجویان در جهت تحقق اهداف آموزشی تعریف شده است. آستین (۱۹۸۴)، بر عامل زمان نیز تأکید بسیاری دارد، او معتقد است که یکی از اساسی ترین ابعاد مؤثر بر دستاوردهای دانشجویان، مدت زمانی است که جهت تحصیل صرف می گردد. قطعاً بین دانشجویانی که در مدت کوتاه مشغول به تحصیل هستند با دانشجویانی که مدت بیشتری تحت تحصیل باشند، نتایج متفاوتی به دست می آید. چارچوب مفهومی که آستین برای دستاوردهای دانشجویان از تحصیل ارائه می دهد، مدل درونداد (ویژگی های فردی دانشجویان در بدو ورود به محیط دانشگاه)، محیط دانشگاه (برنامه های دانشگاهی گوناگون، سیاست های آموزشی، منابع آموزشی، اساتید، دوستان و همکلاسی ها، تعاملات و به طور کلی تجاربی اکتسابی در فرایند تحصیل)، برونداد (میزان رشد و توسعه همه جانبه دانشجو پس از فارغ التحصیلی) است.

بیگز و تنگ^۴ (۲۰۱۱) در یک دسته بندی، دستاوردهای تحصیلی به سه طبقه دستاوردهای مؤسسه، دستاوردهای رشته و دستاوردهای درس خاص تقسیم می شوند، دستاوردهای مؤسسه که شایستگی های کلیدی نیز گفته می شوند اهداف کلی مراکز آموزشی (توسعه خلاقیت، اخلاق حرفه ای، تفکر انتقادی) را شامل می شوند، دستاوردهای برنامه در سطح پایین تری از کلیت بیان می شوند و متمرکز بر شایستگی های نهایی حاصل از یک رشته آموزشی (مثلاً رشته تحصیلی علوم آزمایشگاهی در مقطع کارشناسی) هستند، دستاوردهای دوره به طور مستقیم به نتایج حاصل از کیفیت تدریس و یادگیری در یک دوره یا یک درس خاص مربوط می شوند، دستاوردهای یک درس خاص در سطح خرد بیان می شوند و توانمندی های مربوط به آن درس را پوشش می دهند. نقش دستاوردهای دانشجویان از تحصیل، ملاک و معیار مناسبی جهت ادراک تحقق اهداف مهم آموزشی در سطح کلان می باشد. ویلیامز (۲۰۰۷) بدیهی است که برای کسب این دستاوردها، بایستی به دو عامل مهم ویژگی های فردی (جنسیت، رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی) و تجارب دانشگاهی (ترکیبی از رویدادها، فعالیت ها و فعالیت های مرتبط با برنامه درسی یا فوق برنامه درسی، تعامل و روابط دانشجویان با اساتید، کارکنان و سایر هم دانشگاهی ها) دانشجویان توجه کرد.

¹ Transformation

² Jackson

³ Clark.

⁴ Biggs & Tang

پیس و کووه (۲۰۰۲) دستاوردهای تحصیلی را شامل دستاوردهای حرفه‌ای (نتایجی که منجر به یادگیری هنر و فن کاربردی گردد)؛ دستاوردهای رشد فردی (نتایجی که منجر به ارتقاء خصوصیات شخصی فرد شود)؛ دستاوردهای تحصیلی (نتایجی که منجر به ارتقاء دانش و معلومات فرد شود) و دستاوردهای ذهنی (نتایجی که منجر به رشد و ارتقاء فکری و عقلانی شود) می‌دانند. دستاوردهای تحصیلی دانشجویان شامل میزان پیشرفت آنان در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی است. پیس و کووه (۲۰۰۲) این اهداف را به پنج گروه اصلی آموزش عمومی، ادبیات، هنر و علوم اجتماعی، رشد و بهسازی فردی و شایستگی‌های اجتماعی، آموزش علوم و تکنولوژی، کسب مهارت‌های ذهنی و کسب شایستگی‌های حرفه‌ای طبقه‌بندی نمودند.

با رویدادهاست به پژوهش‌های انجام‌شده بر اهمیت جهانی شدن آموزش عالی و پیامدهای مثبت آن تأکید شده است. جونز و کیلیک^۱ (۲۰۰۸) با مرور پژوهش‌های مرتبط با جهانی شدن برنامه‌های درسی آموزش عالی موارد زیر را به‌عنوان ارزش‌های مدنظر در چنین برنامه‌هایی شناسایی کرده‌اند: گشودگی، پذیرش، تحمل پایه مشترک اخلاقی، حساسیت فرهنگی و محیطی (آیلاک، ۱۹۹۷)؛ شهروندی جهانی، تکثر فرهنگی و پیوستگی اجتماعی (های، ۲۰۰۲)؛ ذهن گسترده باز، درک و احترام به مردم و فرهنگ‌های دیگر، ارزش‌ها و روش‌های زندگی، درک ماهیت نژادپرستی (نیلسون، ۲۰۰۳)؛ احترام گذاشتن و ارزش قائل شدن به سایر فرهنگ‌ها، گشودگی و پذیرش بدون پیش‌داوری، کنجکاوی و کشف، قابلیت تحمل (دیردروف و هانتر، ۲۰۰۶)؛ کیفیت آموزش عالی (جی ینگ، ۲۰۰۹). جعفری و عبد شریفی (۱۳۹۳) در پژوهش خود به نقش مؤثر شایستگی‌های تدریس اساتید بر رشد دستاوردهای تحصیلی فراگیران تأکید کردند.

ویلیامز (۲۰۰۵)؛ آلتبک و نایت^۲ (۲۰۰۷) و ویلیس و ساتشی و جرمی^۳ (۲۰۰۸) مهم‌ترین عوامل بین‌المللی شدن را رشد و توسعه دانش ملی و بومی به کمک دانش کشورهای دیگر؛ اعتبار سنجی به تحصیلات عالی بین‌المللی؛ بهسازی و توسعه نظام آموزشی و بهبود کیفیت منابع انسانی؛ کسب توانایی برای رقابت در جوامع دانش‌محور؛ کسب مهارت‌های لازم برای رویارویی با چالش‌های اقتصادی جهان؛ کشف راه‌های جدید برای حل مسائل؛ افزایش خودآگاهی و کسب تجربیات جدید از جوامع مختلف؛ ایجاد تعامل بین‌المللی و کسب مهارت‌های زبانی در محیط واقعی و ایجاد چشم‌انداز مناسب شغلی در آینده؛ گسترش ظرفیت داخلی دانشگاه‌ها به‌خصوص در مقطع کارشناسی ارشد و دکترا؛ استفاده از زبان انگلیسی بین‌المللی به‌عنوان یک وسیله آموزشی و پژوهشی به‌خصوص در سطح تحصیلات تکمیلی؛ ارتقاء برنامه‌های درسی با محتوای بین‌المللی؛ گسترش آموزش مجازی و تلاش برای اجرای بهینه برنامه‌ها و نظارت بر آنان و اطمینان از کیفیت برنامه‌های می‌دانند.

جی یونگ (۲۰۰۹) در پژوهش خود با عنوان رابطه میان بین‌المللی شدن و کیفیت آموزش عالی به این نتایج دست یافت که میان بین‌المللی شدن و کیفیت آموزش عالی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش علی و طاهر (۲۰۰۹) حاکی از آن بود که تمرکززدایی در امر آموزش، به بهبود کیفیت محصولات آموزشی از جمله دستاوردهای تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان کمک خواهد کرد. ولدان، رگپی، چانگ، جونز، لیتون^۴ (۲۰۱۰) معتقدند که جهانی شدن آموزش عالی بستر مناسب برای کلاس‌های درسی متنوع و گسترش دانش و در دسترس بودن آن برای دانشجویان و اعضای هیأت علمی فراهم می‌سازد و این امر به نوبه خود باعث افزایش علاقه‌مندی آنان به فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی می‌گردد و از سوی دیگر دانش موجود در سرتاسر جهان به سهولت در دسترس ذینفعان از جمله دانشجویان و اعضای هیأت علمی قرار گیرد.

¹ Jones & Killick

² Haigh

³ Nilsson

⁴ Ji- Yeung

⁵ Altbach & Knight

⁶ Willis, Satoshi & Jeremy

⁷ Weldon, Rexhepi, Chang, Jones, Layton & et al

بر اساس نتایج پژوهش آل ابری^۱ (۲۰۱۱) و عبدالرزاق^۲ (۲۰۱۱) نظام آموزش عالی باید به یادگیری مادام‌العمر، برنامه درسی ملی و فناوری‌های بین‌المللی و گنجاندن تدریس زبان انگلیسی در برنامه درسی توجه ویژه مبذول دارد. آکانی^۳ (۲۰۱۲) و استیونز^۴ (۲۰۱۲) در پژوهش‌های خود به این نتایج دست یافتند که جهانی شدن موجب تغییر سیستم‌های آموزش و روند کیفیت در آموزش می‌شود. این تأثیرات مثبت جهانی شدن بر تعلیم و تربیت قابل ملاحظه است و در این راستا سیستم آموزشی باید مبنای خود را بر کیفیت جهانی قرار داده و استانداردهای بین‌المللی پیش گیرد. در سال ۲۰۱۲ پژوهشی توسط شانگ وینگ^۵ صورت گرفت. یافته پژوهش حاکی از آن بود که به‌منظور استفاده از فرصت‌های جهانی شدن آموزش عالی بایستی تعهدی به توسعه برنامه درسی دانشگاه‌ها در راستای محتوای بین‌المللی آموزش ایجاد شود و بر اساس آن شهروندان جهانی تربیت شوند که خواهان صلح جهانی باشند (شانگ وینگ، ۲۰۱۲). پیت من^۶ (۲۰۰۳) در پژوهشی خود گزارش نمود که کیفیت تلاش دانشجویان و ادراک آنان از محیط دانشگاهی تأثیر معناداری بر میزان تحقق دستاوردهای آنان دارد. نتایج پژوهش میلر^۷ (۲۰۰۸) حاکی از آن بود که کیفیت تلاش دانشجویان در حین تدریس و بازخورد به آنان از سوی اعضای هیأت علمی بر رشد فردی و کسب دستاوردهای دانشگاهی آنان تأثیرگذار است. نتایج تحقیق آجبه و آجیم^۸ (۲۰۱۰)، در زمینه تأثیر شایستگی معلمان بر عملکرد تحصیلی یادگیرندگان نشان داد که بین میزان شایستگی معلمان و افزایش یا کاهش عملکرد تحصیلی یادگیرندگان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به این معنا که با افزایش شایستگی‌های تدریس معلمان و افزایش تجارب آنان عملکرد تحصیلی یادگیرندگان بهبود می‌یافت و در مقابل آموزش به‌وسیله معلمان که کمتر صلاحیت داشتند باعث افت عملکرد تحصیلی آنان می‌شد.

همچنین بر اساس نتایج پژوهش آگوانی^۹ (۲۰۱۲) رابطه مثبتی بین شایستگی‌های معلمان و افزایش بهبود مدیریت آموزش کلاسی و دستاورد تحصیلی وجود دارد. بر اساس مطالعه وُرک و موگان (۲۰۱۳) مدیران و مسئولان دانشگاه‌ها برای استفاده بهینه از استراتژی‌های جهانی شدن در آموزش عالی بایستی متعهد به برقراری ارتباط و تعامل با دیگر دانشگاه‌های جهان و تحولات درون و برون سیستم آموزشی گردند. به نظر می‌رسد با عنایت به جایگاه و نقش آموزش عالی در پیشرفت همه‌جانبه جامعه و با توجه به فرآیند جهانی شدن به‌صورت امواجی توفنده و غیرقابل اجتناب تمامی مرزهای سیاسی و قانونی کشورها را در هم می‌نوردد، ضرورت درک بهتر اهداف آموزش عالی و توسعه آن با توجه به مسئله جهانی شدن، می‌توان افق‌های جدیدی برای آموزش عالی ترسیم کرد، توجه به این مهم می‌تواند شرایط مطلوب برای توسعه دستاوردهای تحصیلی دانشجویان و به تبع توسعه همه‌جانبه کشور را فراهم نمود. یافته پژوهش جعفری و عسگری (۲۰۲۰) حاکی از آن بود که جوّ باز کلاس درس می‌تواند دستاورد تحصیلی دانشجویان را پیش‌بین کند. عباس پور (۱۳۹۲) در پژوهش خود با عنوان ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری به این یافته‌ها دست یافت که بین دیدگاه اعضای هیأت علمی بر اساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (جنسیت، رشته، سابقه تدریس و مرتبه علمی) در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. آدم زاده (۱۳۸۴) در پژوهشی جهانی شدن و نظام‌های آموزشی را مورد مطالعه قرار داد و اصلاح و تغییر در شیوه‌های تدریس و ارزشیابی از کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری امری ضروری بیان کرد.

عالی (۱۳۸۴) در پژوهش خود با عنوان جهانی شدن تعلیم و تربیت به این نتایج دست یافت که جهانی شدن تأثیر مستقیمی بر تعلیم و تربیت و دستاورد تحصیلی دارد. یافته‌های پژوهش امین بیدختی، محمدی و جعفری (۱۳۹۴) نشان داد که از دیدگاه دانشجویان، ادراک اجتماعی - فرهنگی و تأکید بر یادگیری مادام‌العمر بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند. بین ادراک دانشجویان از جهانی شدن آموزش عالی (ادراک فردی، ادراک اقتصادی، ادراک اجتماعی - فرهنگی) با ابعاد ارزیابی آنان از کیفیت فرایندهای یاددهی - یادگیری

1 Al'Abri

2 Abdul Razak

3 Akani

4 Stevens

5 Shun Wing

6 Pittman

7 Miller

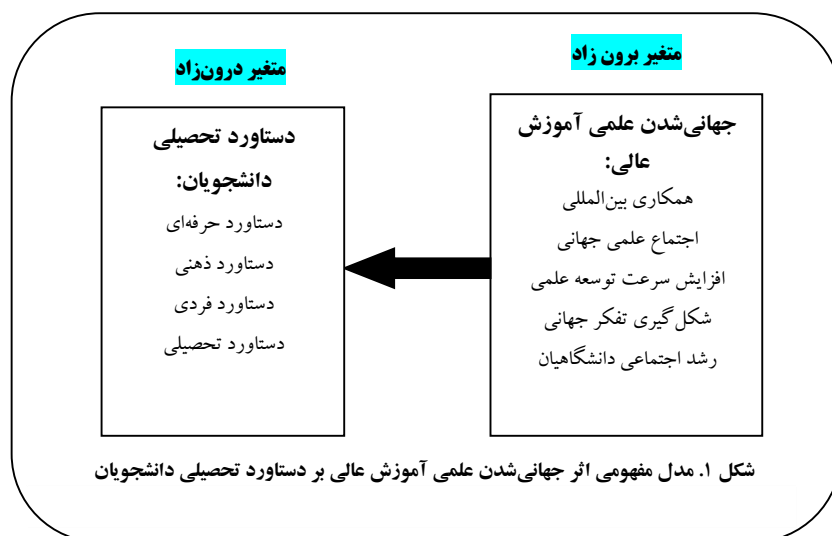
8 Ugbe & Agim

9 Ugoani

(فناوری اطلاعات و ارتباطات، عناصر آموزشی، تبادل استاد و دانشجو، سرمایه گذاری، تأکید بر یادگیری مادام‌العمر، تنوع رشته و مدارک، برنامه و پروژه) در بیشتر موارد رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. ادراک دانشجویان از جهانی شدن آموزش عالی پیش‌بینی کننده مثبت و معنادار ارزیابی آنان از کیفیت فرایندهای یاددهی - یادگیری می‌باشد. ادراک دانشجویان از جهانی شدن آموزش عالی به طور مستقیم ارزیابی آنان از کیفیت فرایندهای یاددهی - یادگیری را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

با توجه به اوصاف ذکر شده و بررسی پیشینه پژوهش و اهمیت نقش جهانی شدن آموزش عالی در موفقیت سازمان‌های آموزشی جهت دستیابی به مطلوبیت‌های آموزشی و سازمانی و همچنین ایجاد شرایط مطلوب در توسعه‌ی دستاوردهای تحصیلی دانشجویان، در این پژوهش مدل فرضی زیر از روابط ساختاری بین جهانی شدن علمی آموزش عالی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان در نظر گرفته شد. در مدل مفهومی ارائه شده جهانی شدن علمی آموزش عالی به عنوان متغیر برون‌زاد بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان به عنوان متغیر درون‌زاد اثر ساختاری دارد (شکل ۱).

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به این‌که پژوهش حاضر به بررسی رابطه جهانی شدن آموزش عالی با دستاوردهای تحصیلی دانشجویان دانشگاه سمنان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ می‌پردازد، روش پژوهش مورداستفاده از نظر هدف کاربردی و با توجه به نحوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی می‌باشد.

جامعه آماری، برآورد نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه سمنان (۱۳۰۰۰ نفر) در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بوده است. شرکت کنندگان ۲۳۰ نفر از دانشجویان دانشگاه سمنان (۱۶۲ نفر معادل ۷۰/۴٪ در مقطع کارشناسی، ۶۸ نفر معادل ۲۹/۶٪ در مقطع کارشناسی ارشد) بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب بر حسب مدرک تحصیلی (کارشناسی و کارشناسی ارشد) انتخاب شدند.

ابزارهای پژوهش

الف) پرسشنامه جهانی شدن علمی آموزش عالی: به منظور سنجش جهانی شدن علمی آموزش عالی از پرسشنامه جهانی شدن علمی آموزش عالی جعفری (۱۳۹۴) که مشتمل بر ۲۲ گویه و شش بعد همکاری علمی بین‌المللی (مبادله دانشجویان فارغ‌التحصیل و پژوهشگران

با سایر دانشگاه‌های خارجی)؛ اجتماع علمی جهانی (حضور داشتن دانشجویان ایرانی در دانشگاه‌های خارج از کشور برای گذراندن دوره‌های کوتاه کارآموزی)؛ افزایش سرعت توسعه علمی (تطبیق عناوین رشته‌ها و گرایش‌های تحصیلی با عناوین موجود در دانشگاه‌های معتبر جهانی)؛ شکل‌گیری تفکر جهانی (پاسخگویی و مسئولیت‌پذیر بودن آموزش عالی در ابعاد فراملی)؛ رشد اجتماعی دانشگاهیان (تأکید آموزش عالی بر شکستن عقاید قالبی فرد و تعدیل تعصبات بیهوده) استفاده شده است، این مقیاس به صورت طیف پنج گزینه‌ای لیکرت از بی‌اهمیت (۱) تا بسیار پراهمیت (۵) درجه‌بندی شده است. اعتبار ابعاد این مقیاس توسط محقق به روش آلفای کرونباخ به ترتیب همکاری علمی بین‌المللی (۰/۸۰۱)؛ اجتماع علمی جهانی (۰/۷۳۵)؛ افزایش سرعت توسعه علمی (۰/۸۵۴)؛ شکل‌گیری تفکر جهانی (۰/۷۰۸) و رشد اجتماعی دانشگاهیان (۰/۸۲۸) محاسبه شده است. به منظور تعیین روایی خرده مقیاس‌ها، ضریب همبستگی نمره کل هر خرده مقیاس با گویه‌های مربوط به آن محاسبه شد. دامنه همبستگی گویه‌های هر یک از خرده مقیاس‌ها با نمره کل به شرح زیر می‌باشد: همکاری علمی بین‌المللی (۰/۶۸ - ۰/۵۰)؛ اجتماع علمی جهانی (۰/۸۳ - ۰/۶۹)؛ افزایش سرعت توسعه علمی (۰/۷۳ - ۰/۴۵)؛ دستاورد ذهنی (۰/۸۷ - ۰/۸۰)؛ شکل‌گیری تفکر جهانی (۰/۸۳ - ۰/۷۱)؛ رشد اجتماعی دانشگاهیان (۰/۸۲ - ۰/۷۹).

ب) پرسشنامه دستاورد تحصیلی: با توجه به هدف پژوهش به منظور سنجش میزان دستاورد تحصیلی دانشجویان از پرسشنامه دستاوردهای تحصیلی جعفری (۱۳۹۳) مبتنی بر مدل پیس و کووه (۲۰۰۲) مشتمل بر ۲۰ گویه و چهار بعد دستاورد حرفه‌ای (کسب مجموعه‌ای از اطلاعات مرتبط با یک حرفه)؛ دستاورد رشد فردی (شناخت توانایی‌ها، علائق و خصوصیات فردی خود)؛ دستاورد تحصیلی (آگاهی نسبت به فلسفه‌ها، فرهنگ‌ها و روش‌های مختلف زندگی) و دستاورد ذهنی (توانایی پذیرش دیدگاه‌ها و عقاید مختلف) استفاده شده است؛ که به صورت طیف پنج گزینه‌ای لیکرت از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) درجه‌بندی شده است. اعتبار ابعاد این مقیاس توسط محقق به روش آلفای کرونباخ به ترتیب دستاورد حرفه‌ای (۰/۸۴)؛ دستاورد رشد فردی (۰/۹۱)؛ دستاورد تحصیلی (۰/۹۰) و دستاورد ذهنی (۰/۸۸) محاسبه شده است. به منظور تعیین روایی خرده مقیاس‌ها، ضریب همبستگی نمره کل هر خرده مقیاس با گویه‌های مربوط به آن محاسبه شد. دامنه همبستگی گویه‌های هر یک از خرده مقیاس‌ها با نمره کل به شرح زیر می‌باشد: دستاورد حرفه‌ای (۰/۶۵ - ۰/۵۱)؛ دستاورد رشد فردی (۰/۸۵ - ۰/۷۲)؛ دستاورد تحصیلی (۰/۷۵ - ۰/۴۷)؛ دستاورد ذهنی (۰/۹۲ - ۰/۸۱).

روش تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها از بسته‌بندی آماری برای تحلیل داده‌های علوم اجتماعی نسخه ۱۹ و نرم‌افزار روابط خطی ساختاری نسخه 8.5^۱ استفاده شد. مدل‌یابی معادله ساختاری یک تکنیک تحلیل چند متغیری بسیار کلی و نیرومند از خانواده رگرسیون چند متغیری و به بیان دقیق‌تر بسط مدل خطی کلی است که به پژوهشگران امکان می‌دهد مجموعه‌ای از معادلات رگرسیون را به گونه هم زمان مورد آزمون قرار دهد. مدل‌یابی معادله ساختاری یک رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه‌هایی درباره روابط بین متغیرهای مشاهده شده و مکنون است، که گاه تحلیل ساختاری کوواریانس و مدل‌یابی علی نامیده شده است (هومن، ۱۳۸۴). در این پژوهش شاخص‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه شد. سپس با استفاده از نرم‌افزار LISREL روابط فرضی ساختاری با مدل معادلات ساختاری آزمون شد و شاخص‌های برازندگی مدل نهایی گزارش شد.

یافته‌ها

برای تعیین میانگین متغیرهای جهانی شدن علمی آموزش عالی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان از آمار توصیفی میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش استفاده شد (جدول ۱). در دانشگاه مورد مطالعه میانگین شکل‌گیری تفکر جهانی (M=۴/۰۰۲) در یک بازه ۵ درجه‌ای نشان می‌دهد که دانشجویان میزان اهمیت شکل‌گیری تفکر جهانی در راستای رشد دستاوردهای تحصیلی خود را بالاتر از سطح متوسط (۳) ارزیابی کرده‌اند. الگوی مشابهی در مورد اجتماع علمی جهانی و افزایش سرعت توسعه علمی

^۱. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS V19)

^۲. Linear Structural Relations (LISREL V8.5)

مشاهده می‌شود. دانشجویان میانگین دستاورد تحصیلی خود را در سطح متوسط ارزیابی نموده‌اند. دستاورد تحصیلی با همکاری‌های علمی بین‌المللی، اجتماع علمی جهانی، افزایش سرعت توسعه علمی، شکل‌گیری تفکر جهانی و رشد اجتماعی دانشگاهیان رابطه مثبت و معنادار دارد. شدت رابطه دستاورد تحصیلی با شکل‌گیری تفکر جهانی بالاتر از متوسط و بیشتر از سایر متغیرها است ($r = 0.610, p < .05$). کمترین میزان رابطه بین دستاورد تحصیلی دانشجویان با رشد اجتماعی دانشگاهیان می‌باشد ($r = 0.372, p < .05$).

جدول ۱) میانگین، انحراف استاندارد، ضریب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

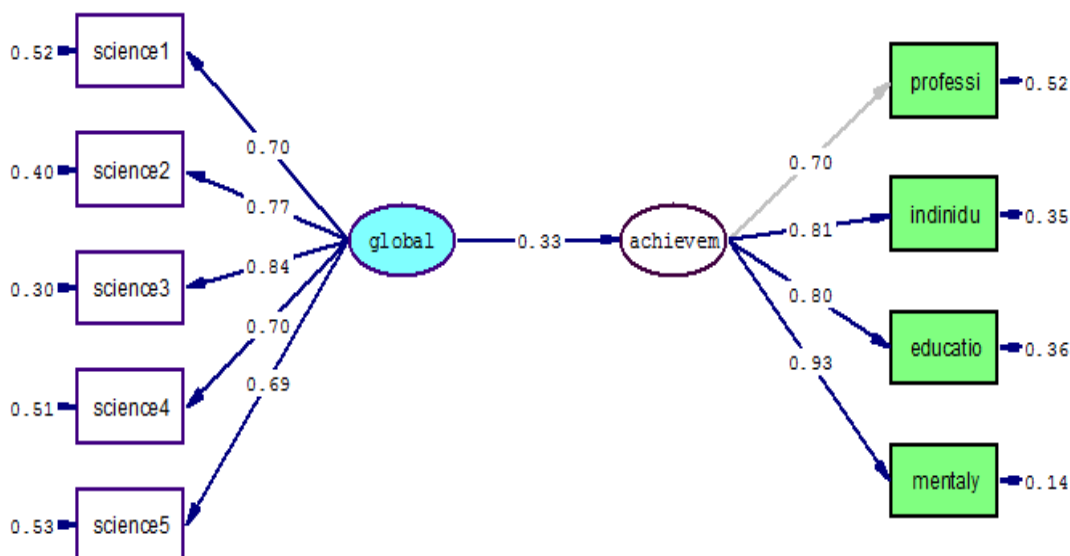
متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	۱	۲	۳	۴	۵
۱. همکاری‌های علمی بین‌المللی	۳/۹۵۸	۰/۶۷۸	۱				
۲. اجتماع علمی جهانی	۳/۹۷۹	۰/۶۸۷	۰/۶۱۹**	۱			
۳. افزایش سرعت توسعه علمی	۳/۹۷۰	۰/۴۷۵	۰/۵۸۲**	۰/۶۴۴**	۱		
۴. شکل‌گیری تفکر جهانی	۴/۰۰۲	۰/۵۸۵	۰/۳۷۲**	۰/۵۳۷**	۰/۵۸۹**	۱	
۵. رشد اجتماعی دانشگاهیان	۳/۹۵۳	۰/۴۹۱	۰/۴۶۵**	۰/۵۶۱**	۰/۵۶۷**	۰/۶۰۲**	۱
۶. دستاورد تحصیلی	۳/۱۴۲	۰/۶۶۸	۰/۵۵۸**	۰/۴۷۸**	۰/۴۹۴**	۰/۶۱۰**	۰/۳۷۲**

** $P < .001$ * $P < .05$

پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش

۳. آیا جهانی‌شدن علمی آموزش عالی پیش‌بینی‌کننده معنادار دستاوردهای تحصیلی دانشجویان می‌باشد؟

نتایج به دست آمده از شکل (۲) حاکی از آن است که جهانی‌شدن علمی آموزش عالی پیش‌بینی‌کننده معنادار دستاوردهای تحصیلی دانشجویان می‌باشد ($\beta = 0.33, p < .05, t = 4.30$). نتایج مدل در حالت تخمین استاندارد حاکی از آن است که در میان ابعاد پنج‌گانه جهانی‌شدن علمی آموزش عالی، ابعاد شکل‌گیری تفکر جهانی با بار عاملی (۰/۸۴)، اجتماع علمی جهانی با بار عاملی (۰/۷۷) و افزایش سرعت توسعه علمی با بار عاملی (۰/۷۰) سهم بیشتری در تبیین جهانی‌شدن علمی آموزش عالی دارند. براساس یافته‌های حاصل می‌توان گفت در فرایند جهانی‌شدن علمی آموزش عالی باید به ابعاد شکل‌گیری تفکر جهانی، اجتماع علمی جهانی و افزایش سرعت توسعه علمی توجه بیشتری نمود. بررسی شاخص‌های برازش مدل حاکی از آن است که مدل نهایی، برازش نسبتاً مناسبی با داده‌ها دارد (جدول ۲).

شکل (۲) مدل نهایی اثر جهانی‌شدن علمی آموزش عالی بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان

جدول ۲) شاخص‌های برازندگی مدل نهایی اصلاح‌شده

نتیجه	مقدار	دامنه مورد قبول	منبع	شاخص
تأیید	۴۱/۶۵	$P > .05$	مولر ^۱ (۱۹۹۶)	X^2
-	۲۳	-		Df
تأیید	۱/۸۱	۳-۵	بولن ^۲ (۱۹۸۹)	X^2/df
تأیید	۰/۰۵۹	$RMSEA < .08$	مک‌کالوم ^۳ (۱۹۹۶)	RMSEA
تأیید	۰/۹۶	$GFI > .80$	باگوزی و یی ^۴ (۱۹۸۸)	GFI
تأیید	۰/۹۲	$AGFI > .80$	باگوزی و یی (۱۹۸۸)	AGFI
تأیید	۰/۹۷	$NFI > .90$	فونل و لارکر ^۵ (۱۹۸۱)	NFI
تأیید	۰/۹۹	$CFI > .90$	هو و بنتلر ^۶ (۱۹۹۹)	CFI
تأیید	۰/۹۹	$IFI > .90$	شاه و وارد ^۷ (۲۰۰۷)	IFI

۴. کدام یک از ابعاد جهانی‌شدن علمی آموزش عالی (همکاری‌های علمی بین‌المللی، اجتماع علمی جهانی، افزایش سرعت توسعه علمی، شکل‌گیری تفکر جهانی، رشد اجتماعی دانشگاهیان) پیش‌بینی کننده قوی‌تر دستاورد تحصیلی دانشجویان می‌باشد؟

به‌منظور میزان پیش‌بینی دستاورد تحصیلی دانشجویان بر اساس ابعاد جهانی‌شدن علمی آموزش عالی از رگرسیون گام به گام استفاده شد و نتایج به‌دست آمده نشان می‌دهد که: در گام اول شکل‌گیری تفکر جهانی ۱۵/۹٪ از واریانس دستاورد تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کند. نتایج به‌دست آمده حاکی از آن است که شکل‌گیری تفکر جهانی با ضریب رگرسیون ۰/۴۰۳ و سطح معناداری ۰/۰۱ دارای قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان می‌باشد ($\beta = 0.403, p < .01, t = 6.51$). این یافته بدان معناست که شکل‌گیری تفکر جهانی در میان ابعاد جهانی‌شدن علمی آموزش عالی بیشترین نقش را در افزایش دستاورد تحصیلی دانشجویان دارا می‌باشد.

در گام دوم شکل‌گیری تفکر جهانی در تعامل با اجتماع علمی جهانی ۲۰/۱٪ از واریانس دستاورد تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج به‌دست آمده حاکی از آن است که افزایش شکل‌گیری تفکر جهانی با ضریب رگرسیون ۰/۳۱۱ دارای قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان ($\beta = 0.311, p < .01, t = 4.737$) و اجتماع علمی جهانی با ضریب رگرسیون ۰/۲۳۳ و سطح معناداری ۰/۰۱ دارای قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان ($\beta = 0.233, p < .01, t = 3.537$) می‌باشند. این یافته بدان معناست که اجتماع علمی جهانی پس از شکل‌گیری تفکر جهانی در میان ابعاد جهانی‌شدن علمی آموزش عالی بیشترین نقش را در افزایش دستاورد تحصیلی دانشجویان دارا می‌باشد.

در گام سوم شکل‌گیری تفکر جهانی و اجتماع علمی جهانی در تعامل با افزایش سرعت توسعه علمی ۲۲/۲٪ از واریانس دستاورد تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج به‌دست آمده حاکی از آن است که شکل‌گیری تفکر جهانی با ضریب رگرسیون ۰/۲۲۷ دارای قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان ($\beta = 0.227, p < .01, t = 3.131$)؛ اجتماع علمی جهانی با

¹ Mueller

² Bollen

³ MacCallum

⁴ Bagozzi & Yi

⁵ Fornell & Larcker

⁶ Hu & Bentler

⁷ Shah & Ward

ضریب رگرسیون ۰/۱۹۱ و سطح معناداری ۰/۰۱ دارای دومین پیش‌بینی کننده مثبت و معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان ($\beta = 0.191, p < .01, t = 2.861$) و افزایش سرعت توسعه علمی سومین پیش‌بینی کننده معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان ($\beta = 0.190, p < .01, t = 2.628$) می‌باشند. این یافته بدان معناست که افزایش سرعت توسعه پس از شکل‌گیری تفکر جهانی و اجتماع علمی جهانی در میان ابعاد جهانی شدن علمی آموزش عالی بیشترین نقش را در افزایش دستاورد تحصیلی دانشجویان دارا می‌باشد. در گام چهارم شکل‌گیری تفکر جهانی، اجتماع علمی جهانی و افزایش سرعت توسعه علمی در تعامل با همکاری علمی بین‌المللی ۲۳٪/۶ از واریانس دستاورد تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج به‌دست آمده حاکی از آن است که شکل‌گیری تفکر جهانی قوی‌ترین پیش‌بینی کننده معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان ($\beta = 0.212, p < .01, t = 2.947$) و همکاری علمی بین‌المللی ضعیف‌ترین پیش‌بینی کننده معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان ($\beta = 0.142, p < .01, t = 2.211$) می‌باشد. این یافته بدان معناست که به‌منظور افزایش دستاورد تحصیلی دانشجویان در راستای جهانی شدن علمی آموزش عالی ابتدا باید تفکر جهانی در آموزش عالی شکل گیرد و سپس به یک اجتماعی علمی جهانی رسید و همچنین سرعت توسعه علمی را افزایش و در نهایت به همکاری علمی بین‌المللی با آموزش عالی خارج از کشور پرداخت. اما رشد اجتماعی دانشگاهیان نمی‌تواند بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان اثر داشته باشد که از مدل رگرسیون خارج شده است.

جدول ۳) میزان پیش‌بینی دستاوردهای تحصیلی دانشجویان بر اساس ابعاد جهانی شدن علمی آموزش عالی

گام	متغیرهای پیش‌بین	متغیر ملاک	F	R	R ²	β	مقدار t	سطح معناداری
گام اول	شکل‌گیری تفکر جهانی	دستاورد تحصیلی	۴۲/۳۸۰ $p < .01$	۰/۴۰۳	۰/۱۵۹	۰/۴۰۳	۶/۵۱۰	۰/۰۰۱
گام دوم	شکل‌گیری تفکر جهانی	دستاورد تحصیلی	۲۸/۵۶۳ $p < .01$	۰/۴۵۶	۰/۲۰۱	۰/۳۱۱	۴/۷۳۷	۰/۰۰۱
	اجتماع علمی جهانی	دستاورد تحصیلی	۲۱/۸۶۱ $p < .01$	۰/۴۸۳	۰/۲۲۲	۰/۲۳۳	۳/۵۳۷	۰/۰۰۱
گام سوم	شکل‌گیری تفکر جهانی	دستاورد تحصیلی	۱۷/۹۱۳ $p < .01$	۰/۵۰۰	۰/۲۳۶	۰/۲۲۷	۳/۱۳۱	۰/۰۰۱
	اجتماع علمی جهانی	دستاورد تحصیلی	۲۱/۸۶۱ $p < .01$	۰/۴۸۳	۰/۲۲۲	۰/۱۹۱	۲/۸۶۱	۰/۰۰۱
گام چهارم	افزایش سرعت توسعه علمی	دستاورد تحصیلی	۱۷/۹۱۳ $p < .01$	۰/۵۰۰	۰/۲۳۶	۰/۱۹۰	۲/۶۲۸	۰/۰۰۱
	شکل‌گیری تفکر جهانی	دستاورد تحصیلی	۱۷/۹۱۳ $p < .01$	۰/۵۰۰	۰/۲۳۶	۰/۲۱۲	۲/۹۴۷	۰/۰۰۱
	اجتماع علمی جهانی	دستاورد تحصیلی	۱۷/۹۱۳ $p < .01$	۰/۵۰۰	۰/۲۳۶	۰/۱۵۲	۲/۲۲۲	۰/۰۰۱
	افزایش سرعت توسعه علمی	دستاورد تحصیلی	۱۷/۹۱۳ $p < .01$	۰/۵۰۰	۰/۲۳۶	۰/۱۷۵	۲/۴۲۸	۰/۰۰۱
	همکاری‌های علمی بین‌المللی	دستاورد تحصیلی	۱۷/۹۱۳ $p < .01$	۰/۵۰۰	۰/۲۳۶	۰/۱۴۲	۲/۲۱۱	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

نخستین یافته‌ی این پژوهش حاکی از آن است که جهانی شدن علمی آموزش عالی می‌تواند دستاوردهای تحصیلی دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد. این یافته با برخی از یافته‌های پژوهشگرانی چون جی ینگ (۲۰۰۹)؛ جونز و کیلیک (۲۰۰۷) هماهنگ است.

امروزه پدیده جهانی شدن تمام ابعاد زندگی انسان را در بر گرفته و اثر شگرفی بر همه جنبه‌های زندگی انسان و از جمله آموزش عالی به ویژه در حوزه‌ی دستاورد تحصیلی دانشجویان دارد. از سوی دیگر مؤسسات آموزش عالی برای تحول سازمانی و ارتقای کیفیت علمی با فرصت‌ها و چالش‌های زیادی روبه‌رو هستند. لذا در توجیه یافته به دست آمده شاید بتوان چنین گفت که دانشگاه‌ها، شبکه‌های تشکیل شده از افراد هستند و با توجه به اینکه افراد دارای نیازها، علایق و خواسته‌های متنوع و گوناگونی هستند و با عنایت به اینکه تولید و توزیع علم و دانش به عنوان رسالت اصلی آموزش عالی، فعالیت جهانی است و علاوه بر این موارد، دانشگاه‌ها با انتظارات فزاینده در خصوص کیفیت برنامه‌های آموزش عالی، مرتبط کردن برنامه‌ها با تغییرات اجتماعی و اقتصادی، تحولات تکنولوژی، تغییرات در نوع دستاوردها و

مهارت‌های دانشجویان متناسب با نیاز بازار کار روبرو هستند. بر این اساس می‌توان گفت که از دیدگاه دانشجویان نمونه پژوهش، جهانی شدن آموزش عالی بر میزان دستاورد تحصیلی آنان تأثیرگذار است. در مورد تأثیر جهانی شدن علمی آموزش عالی بر دستاورد تحصیلی دانشجویان می‌توان گفت که، امروزه تغییرات اجتماعی-اقتصادی ساختارهای آموزش عالی و از طرفی فرآیند کسب مهارت‌های کاربردی دانشجویان را متأثر ساخته است و نیاز به تغییر محتوا و ایجاد تنوع در برنامه‌های آموزشی را مورد تأکید قرار داده است. از سوی دیگر، جهانی شدن علمی آموزش عالی باید به گونه‌ای باشد که بر رشد و توسعه کیفیت‌های تحصیلی، آموزشی و عقلانی، کیفیت‌های هنری و خلاقانه، توانمندی‌های نقادانه، ارزشیابانه و تحلیلی، رشد و توسعه فهم و درک آنان از ارزش و قدر انسان‌ها، رشد حرفه‌ای و شایستگی تحصیلی آنان تأکید نماید و در نتیجه، احساس مطلوبیت شخصی و احساس مثبت آنان به ارزش علمی رشته ایشان را افزایش دهد، در حالی که طبیعی است که به دلایل تنوع نیازها و درخواست‌ها، هیچگاه نمی‌توان انتظار داشت که همه دانشگاهیان و دانشجویان راضی باشند به همین دلیل بهتر است آموزش عالی در جهت و سمت و سوی جهانی شدن گام بردارد تا همه همگام با آن شروع به حرکت نموده و در راستای رسیدن به اهداف عالی تر گام بردارند.

یافته دیگر پژوهش نشان داد که به منظور افزایش دستاورد تحصیلی دانشجویان در راستای جهانی شدن علمی آموزش عالی ابتدا باید تفکر جهانی در آموزش عالی شکل گیرد و سپس به یک اجتماعی علمی جهانی رسید و همچنین سرعت توسعه علمی را افزایش و در نهایت به همکاری علمی بین‌المللی با آموزش عالی خارج از کشور پرداخت. این یافته با برخی از یافته‌های پژوهش‌های ویلیامز (۲۰۰۵)؛ آلتبک و نایت (۲۰۰۷)؛ ویلیس و همکاران (۲۰۰۸)؛ ولدان، رگی، چانگ، جونز، لیتون (۲۰۱۰)؛ آل‌پیری (۲۰۱۱)؛ عبدالرزاق (۲۰۱۱)؛ آکانی (۲۰۱۲)؛ استیونز (۲۰۱۲)؛ آگوآنی (۲۰۱۲)؛ شانگ وینگ (۲۰۱۲)؛ وُرک و موگان (۲۰۱۳) هم‌راستا می‌باشد.

در گام اول به منظور بهبود و ارتقای دستاورد تحصیلی دانشجویان، باید تفکر جهانی در آموزش عالی را شکل داد، که این امر از طریق پاسخگو و مسئولیت‌پذیر بودن آموزش عالی در قبال تربیت نیروی انسانی ماهر و نیمه ماهر، شناسایی و تقدیر از افراد مؤثر علمی در حیطه بین‌الملل و تشویق افراد بورسیه آموزش عالی به بازگشت به داخل کشور (با فراهم کردن امکانات پیشرفت علمی و زندگی آنان) انجام خواهد شد. در گام دوم، باید به یک اجتماع علمی جهانی با تأکید بر عضویت دانشجویان در مجامع و نهادهای علمی بین‌المللی، مشارکت آموزش عالی در سازمان‌های علمی بین‌المللی، مشارکت در تولید علم در سطح جهان (کتاب، مقاله، طرح تحقیقاتی و...)، فراهم نمودن فرصت‌های مطالعاتی خارج از کشور برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی، تلاش برای ارتقاء دادن جایگاه آموزش عالی در نظام‌های رتبه‌بندی معتبر و بهره‌گیری از خدمات کتابخانه‌ای و پایگاه‌های علمی خارج از کشور بین‌المللی توجه داشت. در گام سوم، برای تحقق هدف و رسالت اصلی آموزش عالی که همان کیفیت دستاورد تحصیلی دانشجویان می‌باشد، باید سرعت توسعه علمی آموزش عالی را با تأکید بر پذیرش اساتید خارجی برای گذراندن فرصت‌های مطالعاتی در دانشگاه‌های برتر کشور، پذیرش دانشجویان دکتری خارجی برای گذراندن فرصت‌های مطالعاتی، دعوت کردن از استادان و متخصصان خارجی و حضور آنها در دانشگاه‌ها برای ارائه آموزش‌های کوتاه مدت و بلند مدت به دانشجویان داخلی، ارائه دروس توسط اساتید خارجی، رعایت استانداردهای آموزشی و خدمات آموزشی جهانی، تسلط اساتید به زبان‌های خارجی و ارائه دروس به زبان انگلیسی، ایجاد رشته‌های جدید جهانی توسط آموزش عالی، تطبیق عناوین رشته‌ها و گرایش‌های تحصیلی با عناوین موجود در دانشگاه‌های معتبر جهانی، تطبیق عناوین و محتوای دروس با عناوین و محتوای دروس در دانشگاه‌های معتبر جهانی، تألیف کتب و مقالات به زبان انگلیسی توسط اساتید و فراهم نمودن فرصت‌های مطالعاتی خارج از کشور برای اعضای هیأت علمی و دانشجویان ارتقاء داد. در نهایت همکاری علمی بین‌المللی با آموزش عالی خارج از کشور را با برگزار نمودن آموزش مشارکتی با سایر دانشگاه‌های کشورهای خارجی، استفاده از بررسی‌های کارشناسی و پژوهشی در خصوص بین‌المللی کردن برنامه‌های آموزشی، شرکت کردن اعضای هیأت علمی و دانشجویان در پروژه‌های بین‌المللی، همکاری در برگزاری کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی بین‌المللی، انجام پروژه‌های تحقیقاتی مشترک با سایر دانشگاه‌های خارجی، مبادله دانشجویان فارغ‌التحصیل و پژوهشگران با سایر دانشگاه‌های خارجی فراهم نمود تا بتوان از این طریق میزان دستاوردهای تحصیلی دانشجویان را ارتقاء داد که این امر خود می‌تواند زمینه مناسب توسعه یافتگی کشور را فراهم آورد.

در نهایت از جمله عوامل مؤثر در ادراک دانشجویان از جهانی شدن آموزش عالی و تأثیر آن بر دستاوردهای تحصیلی آنان را می‌توان به اعتقادات دانشجویان نسبت به داشتن منافع همکاری دانشگاه‌ها با دانشگاه‌های خارج از کشور و سازمان‌های جهانی؛ پرورش قابلیت‌های دانشجویان برای یادگیری الگوهای جدید در تعاملات فرهنگی و ارائه پاسخ‌های رفتاری صحیح به تعاملات؛ باز بودن درهای آموزش عالی به سوی ایده‌ها و افکار جدید بین‌المللی؛ تربیت دانشجویانی با خصوصیات دانش، مهارت و نگرش جهانی اندیشیدن و محلی عمل کردن؛ برابر سازی فرصت‌ها؛ تقویت نهادهای بین‌المللی گفتگوی تمدن‌ها برای حمایت از صلح و آرامش جهانی؛ زمینه‌سازی رشد فرهنگ تجارت جهانی با تأکید بر حفظ محیط زیست در بین دانشجویان؛ تمایل به نقل مکان برای یک موقعیت بهتر کاری در یک کشور دیگر و باور داشتن به اهمیت انعطاف‌پذیری در سازگاری با تغییر در دنیای امروزی؛ دانست. به طور کلی، توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، با روشن ساختن الگوی نگرشی حاکم بر بخشی از جامعه دانشجویان، در خصوص پدیده جهان‌شدن می‌تواند در امر برنامه‌ریزی و ارزیابی کیفیت دستاوردهای تحصیلی، مورد توجه مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی کشور واقع شود.

نخستین محدودیت مطالعه حاضر مربوط به نمونه شرکت‌کنندگان است. یافته‌های حاصل از این مطالعه به جامعه دانشجویان دانشگاه سمنان قابل تعمیم هستند، لذا، پژوهشگران نسبت به هر گونه تعمیم غیر مجاز هشدار می‌دهند. محدودیت دیگر این مطالعه مربوط به ابزارهای اندازه‌گیری است. ابزارهای اندازه‌گیری پرسشنامه‌ای دارای تعدادی از محدودیت‌های ذاتی (خطاهای اندازه‌گیری، عدم خویشتن‌نگری، پاسخ‌های قابل پذیرش اجتماعی و ...) هستند. یکی دیگر از محدودیت‌های این مطالعه ناشی از خود گزارشی بودن آن است که برخی از دانشجویان ممکن است پاسخ‌هایشان را بر اساس آنچه مورد پسند اجتماع است ارائه داده باشند. در این زمینه بهتر است از سایر روش‌های جمع‌آوری داده‌ها مانند مصاحبه، مشاهده رفتار و ... استفاده کرد. پیشنهاد می‌شود علاوه بر استفاده از ابزارهای معتبرتر برای اندازه‌گیری سازه‌ها، از سایر روش‌های اندازه‌گیری استفاده شود تا شواهدی از بسط روابط مشاهده شده از یک روش به روش‌های دیگر به دست آید. همچنین محققین با توجه به نتایج حاصل از پژوهش و با در نظر گرفتن مشاهدات و شواهد موجود به منظور تأثیر گذاشتن بر ادراک دانشجویان از جهانی شدن علمی آموزش عالی و نقش آن بر دستاورد تحصیلی، پیشنهادهایی مطرح می‌نمایند.

۱. برگزاری دوره‌های آموزشی و آشناسازی دانشجویان در زمینه آموزش جهانی به منظور آمادگی بیشتر برای پذیرش و به کارگیری تأثیرات این فرایند در آنان؛
۲. گنجاندن مبحث جهانی شدن آموزش عالی به عنوان یک واحد درسی در برنامه‌های درسی؛
۳. سنجش جهانی شدن و تأثیر آن بر کیفیت دستاورد تحصیلی دانشجویان در دانشگاه‌ها با توجه به تغییرات محیط داخلی و خارجی فرا صنعتی و مقابله با چالش‌های پیش روی دانشگاه‌ها؛
۴. مورد توجه قرار دادن یادگیری مادام‌العمر در تمام رسالت‌های آموزش عالی اعم از آموزش، پژوهش و خدمات در راستای جهانی شدن علوم؛
۵. آشنایی بیشتر سیاستمداران و برنامه‌ریزان آموزش عالی با الگوهای ملی و بین‌المللی و جهانی شدن آموزش عالی (شیوه‌های مختلف و جدید تدریس و کاربرد آن‌ها به تناسب موضوع).

منابع

- آدم زاده، فاطمه (۱۳۸۴). جهانی شدن و نظام‌های نوین آموزشی، مجموعه‌ی مقالات اولین همایش ملی جهانی شدن تعلیم و تربیت. جهاد دانشگاهی تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، انتشارات وزارت امور خارجه.
- امین بیدختی، علی‌اکبر؛ محمدی، مهدی و جعفری، سکینه (۱۳۹۴). بررسی رابطه ادراک دانشجویان از جهانی شدن آموزش عالی با ارزیابی آنان از کیفیت فرایندهای یاددهی - یادگیری. مجله پژوهش‌های برنامه‌ی درسی، انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، (۱)۵، ۸۹-۱۱۹.
- جعفری، سکینه (۱۳۹۴). تدوین و آزمون الگوی ایرانی - اسلامی جهانی شدن آموزش عالی. رساله دکتری مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سمنان.

جعفری، سکینه و عبدشرفی، فاطمه (۱۳۹۳). روابط ساختاری شایستگی‌های تدریس ادراک شده اعضای هیأت علمی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱(پیاپی ۶۶/۲)، ۴۷-۶۶.

حمیدی، همایون و سرفرازی، مهرزاد (۱۳۹۰). جهانی‌شدن و مدیریت منابع انسانی. *فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی‌شدن*، ۲(۲)، ۲-۴۰.

رابرتسون، رونالد، (۱۳۸۰). *جهانی‌شدن تئوری‌های اجتماعی و فرهنگ جهانی*. ترجمه: کمال پولادی، تهران: نشر ثالث.

زمانی، اصغر (۱۳۹۶). شناسایی، تحلیل و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در آموزش عالی. *دو فصلنامه نوآوری و ارزش آفرینی*، ۶(۱۱)، ۲۳-۳۵.

صالحی عمران، ابراهیم و قاسم‌زاده، آناهیتا (۱۳۹۲). بررسی مهارت‌های عمومی مرتبط با کیفی‌سازی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از منظر ذینفعان. *دو فصلنامه نوآوری و ارزش آفرینی*، ۲(۴)، ۲۳-۴۱.

عالی، شهیندخت (۱۳۸۴). جهانی‌شدن تعلیم و تربیت و نقش زنان. *مجموعه‌ی مقالات اولین همایش ملی جهانی‌شدن تعلیم و تربیت، جهاد دانشگاهی تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، انتشارات: وزارت امور خارجه*.

عباس پور، ارکیده (۱۳۹۲). *ارزیابی تأثیر جهانی‌شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و بهشتی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز.

گل محمدی، احمد (۱۳۸۱). *جهانی‌شدن، فرهنگ و هویت*. تهران: نشر نی، چاپ اول.

- Abdul Razak, M. A. (2011). Globalization and its impact on education and culture. *World Journal of Islamic history and civilization*, 1(1), 59-69.
- Aberiox, D. (2001). *Athabasca University: change management in a nontraditional university setting; in leadership for 21st century learning (latches & Hanna)*. London: Kegan, 157-165.
- Akani, C. (2012). The effect of globalization on Nigeria education, global advanced research. *Journal of social science*, 1(5), 92-100.
- Al'Abri, Kh. (2009). The impact of globalization on education policy of developing countries: Oman as an example. *Literacy information and computer education Journal (LICEJ)*, 2(4), 491-502.
- Albrow, M. (1992). *The global age: state and society beyond modernity*. Policy press: Cambridge.
- Ali, S., & Tahir, M. S. (2009). Reforming education in Pakistan – tracing global links. *Journal of Research and Reflections in Education*, 3(15), 1-16.
- Altbach, Ph. G., & Knight, J. (2007). The internationalization of higher education: motivations and realities. *Journal of Studies in International Education*, 11, 289-305.
- Astin, A. W. (1984). Student involvement: A developmental theory for higher education. *Journal of College Student Personnel*, 25(3), 297-308.
- Bagozzi, R. P., & Yi, Y. (1988). On the evaluation of structural equation models. *Journal of the academy of marketing science*, 16, 74-94.
- Biggs, J. B., & Tang C. (2011). *Teaching for Quality Learning at University*. McGraw Hill: Open University Press.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equation models with latent variables*. New York: Wiley & sons.
- Boubasil, O., & Carabajal, K. (2011). Implications of globalization for distance education in the United States. *Journal of Distance Education*, 25(1), 699-712.
- Chen, J. (2007). *How the academic support of parents, teachers and peers contribute to a student's achievement (The Case of Hong Kong)*, New York: The Edwin Millen Press.
- Clarke, D. L. P. (2001). *Quality of effort and perceptions of the college environment: an examination of sociodemographic and academic variables for ethnic minority students [dissertation]*. New Jersey: University of New Jersey State, School of education.
- De wit, H. (2002). *Internationalization of higher education in the United States of America and Europe and the United States*. Amsterdam: European association for international education.
- Delanty, G. (2002). The governance of universities: what is the role of the university in the knowledge society? *Canadian journal of sociology*, 27(2), 185-98.
- Fornell, C., & Larcker, D.F. (1981). *Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error*. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*, Cambridge: polity press.
- Golam, S. (2002). *Globalization and the University Responsibilities*, IAUP Sydney.

- Haigh, M. (2002). Internationalization of the curriculum: designing inclusive education for a small world. *Journal of geography in higher education*, 26(1), 49-66.
- Hall, R. H. (2009). *Organizations structures, processes and outcomes*, copy right by Pearson education. Inc., Upper Saddle River, New Jersey.
- Hardy, L. S. (2005). *Linear relationship between campus environment, involvement and educational outcomes at tribally controlled community college [dissertation]*, Memphis, Tennessee: University of Memphis, College of education.
- Holm, H. H., & Sorensen, G. (1995). Introduction: what has changed?" In Hans- hernia holm and Georg Sorensen, eds., *who's world order? Uneven globalization and the end of the cold war* (boulder, co: Westview), 1–17.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling*, 6(1), 1-55.
- Hu, S., & Kuh, G. D. (2002). Being (Dis) engaged in educationally purposeful activities: the influences of student and institutional characteristics, *Research in Higher Education*, 43(5), 521-555.
- Jackson, J. (2008). Globalization, internationalization, and short-term stays abroad. *International Journal of intercultural relations*, 32(4), 349-358.
- Jafari, S. & Asgari, A. (2020). Predicting Students' Academic Achievement Based on the Classroom Climate, Mediating Role of Teacher-Student Interaction and Academic Motivation. *Integration Of Education*, 24(1), 62-74.
- Ji Yeung, J. (2009). Analysis of the relationship between internationalization and the quality of higher education. *A dissertation submitted faculty of the graduate school of the University of Minnesota*.
- Kallen, D. (1991). *Academic exchange in Europe: towards a new era of cooperation in the open door*, Bucharest, Romania: CEPES/UNESCO.
- Karemera, D. (2003). The effects of academic environment and background characteristics on students' satisfaction and performance, The Case of South Carolina State University's School of Business, *College Student Journal*, 37(2), 298- 11.
- Kezar, A., & Kinzie, J. (2006). Examining the ways institutions can create student engagement: the role of mission. *Journal of College Student Development*, 47(2), 149-172.
- Kim, Y. Y., & Bhawuk, D. P. S. (2008). Globalization and diversity: contributions from intercultural research. *International journal of intercultural relations*, 32(4), 301-304.
- Knight, J., & De Wit, H. (Eds.), (1997). *Internationalization of higher education in Asia and pacific countries*, Amsterdam, European association for international education.
- Lee, H. C., (2001). *Universities going with the 21st Century*, Seoul: Minimum Publisher.
- Lewellen, T. (2010). *The anthropology of globalization: cultural anthropology enters the 12st century*, Jaipur: Rawat.
- Lopez, V., & Kambutu, J. (2011). Multicultural education within the era of internalization and globalization. *Multicultural perspectives*, 13(1), 3-4.
- MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H., M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological methods*, 1(2), 130-49.
- Mc Grew, A. (1992). *A global society? In s. Haled. Held and a. M.C. grew (ends), modernity and its future*, policy press: Cambridge.
- Mersha, Y., Bishaw, A., & Tegegne, F. (2013). Factors affecting female students' academic achievement at basher Dar University, *Journal of International Cooperation in Education*, 15(3), 135 – 148.
- Miller, E. V. (2008). *Perceived relation of adult community college students between quality of effort and outcome gains: adult students at one community college*. Doctoral dissertation, University of Missouri-Columbia, School of Education.
- Mueller, R. O. (1996). *Basic principle of structural equation modeling an introduction to lisrel and eqs*.
- Nilsson, B. (2003). Internationalization at home from a Swedish perspective: the case of Malmo. *Journal of studies in international education*, 7(1), 27-40.
- Pace, R., & Kuh, G. (2002). *College student experiences questionnaire*. Indiana University; www.indiana.edu/~cseq/qualeff.html.
- Pittman, C. J. (2003). *A Study of the Relationship between College Student Experiences and Achievement*. Doctoral Dissertation. College of William and Mary in Virginia, Department of Educational Administration and Higher Education. Abstract Available at: <http://Proquest.Umi.com>. 16/9/2010.
- Rizvi, F., & Lingard, B. (2010). *Globalizing education policy*. New York: Routledge.
- Robertson, S., Novelli, M., Dale, R., Tikly, L., Dachi, H., & Ndebela, A. (2007). *Globalisation, education and development: ideas, actors and dynamics*. London: DfID.

- Saleem, M. A., & Qureshi, M. I. (2011). Credentials and examination of the factors affecting the students' academic achievement in higher education (a case study of universities in public and private sector at d.i.khan), *Gomel University Journal of Research*, 27(2), 74- 80.
- Schaeffer, R. K. (2003). *Understanding globalization: the social consequences of political, economic, and environmental change*. Lanham, md: rowman & littlefield.
- Schneider, M. (2002). Do school facilities affect academic outcomes? National clearinghouse for educational facilities, Retrieved from *www.Edfacilities,Org* on Aug 20, 2008.
- Scholte, J. A. (2000). *Globalization, a critical introduction*. London, 12-17.
- Schroeder, C. C., & Kuh, G. D. (2003). How are we doing at engaging students? Charles Schroeder talks to George Kuh, *About Campus*, (8)2, 9-16.
- Shah, R., & Ward, P. T. (2007). Defining and developing measures of lean production. *Journal of operations management*, 25, 785–805.
- Shun Wing, N. G. (2012). Rethinking the mission of internationalization of higher education in the asia-pacific region. *Journal of Comparative and International Education*, 42(3), 439-459.
- Stevens, V. H. (2012). *Students' perceptions on issues related to globalization at a four-year community college in Florida*. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Ph.D. In curriculum and instruction department of adult career and higher education College of Education University of South Florida.
- Tomasky, T. A. (2004). *An action research study, using an organizational development approach to study the effect of structural change in the human resource department in a large suburban school district*, ed. d. dissertation, university of La Verne, California, USA.
- Torres, C. A., & Morrow, R. A. (2000). *The state, globalization, and educational policy*'. in Burbeles and Torres (Eds).
- Ugbe, A. U., & Agim, J. I., (2010). Influence of Teachers' Competence on Students Academic Performance in Senior Secondary School Chemistry. *Global Journal of Educational Research*, 8(1-2), 31-42.
- Ugoani, J. N. N. (2012). An Analysis of the Relationship between Teachers' Competencies and Effective Basic Education Management in Nigeria. *Global Journal of Educational Research*, 7(1), 1-18.
- Vaira, M. (2004). Globalization and higher education organizational change: a framework for analysis, higher education. *Literacy Information and Computer Education Journal*, 48, 483–510.
- Warwick, P. H., & Moogan, Y. J. (2013). A comparative study of perceptions of internationalization strategies in UK Universities. *Journal of Comparative and International Education*, 43(1), 102-123.
- Weldon, P. A., Rexhepi, J. Chang, Ch., Jones, L., Layton, L. A., Liu, A., McKibben, S., Misiaszek, G., Olmos, L., Quon, A., Torres, A. C. (2010). Globalization and higher education in southern California: views from the professoriate. *Journal of comparative and international education*, 41(1), 5-24.
- Williams, J. M. (2007). *College student experiences questionnaire research program*, 47th Annual Forum of the Association for Institutional Research.
- Willis, D. B., Satoshi, Y., & Jeremy, R. (2008). Frontiers of education: japan as “global model” or “nation at risk? *International review of education*, 54, 493-515.
- Zhan, Yu. (2010). *Impact of international foundations on the internationalization of Chinese research universities*. A case study of Peking University and the Nippon foundation group, Columbia University.

The Relationship between Scientific Globalization of Higher Education with Students' Academic Achievements of Semnan University

Abstract

The goal of this study was to investigate the relationship between scientific globalization of higher education with students' academic achievements of Semnan University. Present study is a practical research on the basis of purpose and is a type of descriptive-correlative researches on the basis of data collection method. Statistical population includes all the undergraduates and masters of Semnan University (13000 people) in the academic year 1396-97. Participants were 230 undergraduates and masters of Semnan University (162 undergraduates and 68 masters) who were selected using stratified random sampling method. All the participants completed the questionnaires of scientific globalization of higher education and academic achievements. The data was analyzed by one-

sample t-test, correlation coefficient, structural equation model and SPSS and LISREL software. The results indicated that the mean of the importance of the dimensions of scientific globalization of higher education has been evaluated at the desirable level and the mean of students' academic achievements has been evaluated at a relatively desirable level. There is a significant relationship between students' academic achievement with international scientific collaborations, global scientific community, increase the speed of scientific development, formation of universal thinking, and social development of academics. Scientific globalization of higher education with regression coefficient of 0.33 has a positive and significant effect on students' academic achievement. According to findings of the study, in order to enhance the students' academic achievement in the direction of scientific globalization of higher education, first universal thinking must be shaped in higher education and then, a global scientific community must be formed, the speed of scientific development should be also increased and finally international scientific collaboration with higher education should be provided.

Key words: scientific globalization, academic achievement, students.